

Ще одним часто вживаним засобом виразності є емоційно забарвлені слова. Емоційна лексика – це «слова, що мають у своєму значенні компонент оцінки, виражають почуття, позитивне чи негативне сприймання дійсності» [3, с.171].

До емоційної лексики переважно належить: розмовно-просторічна лексика: «... на сонечку валятися» [1, с.4], «Ось така я краля» [1, с.18], «А чистюля той – елот» [1, с.39], «Він ніжками чеберяв...» [1, с.54], «Плентався за ними п'ятий...» [1, с.82], «І мукає бідолаха...» [1, с.105], «Люблю я пустувати...» [1, с.114], «А що ж він гамав на обід...» [1, с.118]; вульгаризми: «В річці шука проживає – довгу морду вона має...» [1, с.80].

Багато слів мають позитивне емоційне забарвлення: «Песик Гавчик весь біленький, вушка гарні, ніс чорненький» [1, с.3]; «Ти ж мій гарненький, ти ж мій чепурненький!» [1, с.12]. Деякі лексеми позначають негативні емоції: «Цілий день він так стояв, незачесаний зітхав» [1, с.73], «... в річці всі від неї плачуть» [1, с.80]. Це досягається за допомогою: пестливих суфіксів: «Кульбабки – то є, а дітоньки ж де?» [1, форзац 1], «Ти дровець не рубав!» [1, с.63], «Котлетку, супчик, бутербродик, шматочок сиру і компотик, яйце, хлібець і кашки миску, ковбаски трішки і сосиску» [1, с.119]; згрубілих суфіксів: «Напали на козлика сірі вовчиська» [1, с.36], «Були в бабці дітлахи!» [1, с.48], «Тигр ... пазуристий та ікластий» [1, с.52], «А цаписько в курнику заспівав...» [1, с.83].

Як ми уже зазначали вище, у творах для дітей головними образами є людини та представники тваринного і рослинного світу, тому можна виділити такі тематичні групи емоційно забарвлених слів: реалії світу природи: «У березовім гайочку, на зеленому горбочку квіточка зривав» [1, с.21], «Співучого соловейка...» [1, с.21], «Сяє сонечко привітне...» [1, форзац 2]; на позначення осіб і людських стосунків: «Матуся малят ніяк не знайде...» [1, форзац 1], «... дитинька буде спати» [1, ст.26]; на позначення частин тіла: «От і чисті в донечки личко і долонечки!» [1, с.9], «Долоньки-долоньки, укладайтесь спатоньки» [1, с.48], «... примостив її під вушко» [1, с.72], «... бурчить його животи» [1, с.88]; на позначення реалій побуту: «... плів м'якенький гамачок» [1, форзац 1], «... а лисичка – скатертинку» [1, с.91], «Подивись скоріш в віконце...» [1, с.107]; на позначення понять міри і часу: «... він збирає щохвилинки» [1, с.42], «... на млин із зерном за годинку сходити» [1, с.79], «Листочком однеденьким наїстися може...» [1, с.100].

Отже, система засобів виразності у сучасній поезії для дітей становить широкий матеріал для дослідження, що дає можливість розкрити багатство української поетичної мови. Аналіз, семантики персоніфікацій і емоційно-забарвлених слів продемонстрував розмаїття засобів для творення інтимно-ласкавого, зменшено-пестливого колоритів та образів-персонажів – представників рослинного і тваринного світу. Перспективним вважаємо дослідження інших засобів виразності у творах для дітей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Віршики для малечі: збірка віршів / уклад. Карпенко Ю. М. Київ: «Глорія», 2018. 128 с.
2. Слухай Н. Персоніфікація в поетичній мові Т. Шевченка. URL: <http://sites.utoronto.ca/tsq/20/slukhai20.shtml>
3. Українська мова: енциклопедія / ред. кол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид. Київ: «Українська енциклопедія», 2004. 833 с.
4. Чабаненко В. А. Основи мовної експресії. Київ: Вища школа, 1984. 165 с. URL: <http://library.uni.ver.kharkov.ua/book/html/lingv/expressii.pdf>.

Кондрат Мар'яна
Науковий керівник – доц. Штонь Олена

ПОРУШЕННЯ МОВНИХ НОРМ У МІСЦЕВІЙ ПРЕСІ

Постановка проблеми. Преса є одним із найбільших факторів впливу на світогляд людини, її духовність, цінності, думку тощо. Вона виступає вагомим засобом створення історико-культурного інформаційного простору держави. Через засоби масової інформації передаються політичні, суспільно-економічні, ідеологічні, етнічні та інші новини, які формують

націю та національну свідомість особистості. Тому порушення мовних норм у засобах масової інформації є важливою проблемою в наш час, адже вона впливає на освіченість та грамотність читачів.

Аналіз досліджень проблеми. Культуромовні огріхи у засобах масової інформації вивчали такі науковці: Т. Бондаренко, Л. Боярська, А. Коваль, А. Капелюшний, О. Селіванова, О. Сербенська, та інші. Проте, на жаль, у місцевій пресі, інтернет-виданнях трапляється багато порушень мовних норм. Це й зумовлює актуальність теми нашої наукової розвідки.

Джерелом дослідження стало інтернет-видання «Погляд» м. Тернополя за вересень 2020 року.

Мета статті - проаналізувати та описати найбільш поширені види помилок в інтернет-виданні «Погляд».

Шляхом лінгвістичного обстеження медіа-матеріалів ми виявили різні відхилення від літературної норми. Найбільш частотними є орфографічні помилки, вони складають (24,59 %) від усіх зафіксованих анормативів, приблизно таку ж частину становлять граматичні (22,67 %), стилістичні (21,58 %) та лексичні (21,33 %) помилки. Найменше виявлено пунктуаційних огріхів (9,83 %).

Переш за все виявлено багато орфографічних помилок. «Орфографія (від грецьких *orthos* - правильний і *grapho* - пишу) - це система загальноприйнятих правил написання слів якої-небудь мови і розділ мовознавства, який вивчає правопис слів» [2, с. 130]. Найчастотнішими помилками - є пропущення букв у словах, наприклад: «церви» (П, 2.09.2020), «Лемурійске» (П, 3.09.2020), «Тероноплем» (П, 4.09.2020), «уяного кораблика» (П, 4.09.2020), «небезпідставно» (П, 4.09.2020); порушення правил подвоєння та подовження літер: «священника» (П, 2.09.2020), «повністю» (П, 2.09.2020), «високопреосвящений » (П, 2.09.2020) імунізація (П, 9.09.2020); додавання зайвих букв у слова: «архієпарихії» (П, 2.09.2020), «збаразьський» (П, 3.09.2020), «привертатають» (П, 2.09.2020), «медичної реформі» (П, 7.09.2020); порушення норм написання слова разом, окремо та через дефіс: «по-правді» (П, 2.09.2020), «мікро-очерет» (П, 3.09.2020), « хоч не хоч » (П, 4.09.2020), «по-батькові» (П, 7.09.2020), «веб-сайті» (П, 9.09.2020), «прес-служба» (П, 9.09.2020), «медіа компанія» (П, 9.09.2020), «відео-зв'язку» (П, 9.09.2020); неправильне написання іншомовних слів: «пауерліфтинг» (П, 2.09.2020), «цитофлюориметр» (П, 3.09.2020); неправильне написання голосних літер у слові: «техників» (П, 2.09.2020), «Волочіський» (П, 3.09.2020), «Ємільчінський» (П, 3.09.2020), «пендемії» (П, 4.09.2020), «ковидом» (П, 4.09.2020), «незворотніми» (П, 8.09.2020); порушення чергування звуків: «галицькимакцентом» (П, 8.09.2020); неправильне написання слів з «г» та «ґ» обґрунтовано (П, 9.09.2020).

Серед граматичних помилок частотрапляються ненормативні вживання прийменників, чи їх відсутність: «... за проханням ...» (П, 2.09.2020), «... по кількості ...» (П, 4.09.2020), «... згідно статті ...» (П, 4.09.2020), «...менше 6 днів ...» (П, 4.09.2020), «... у минулому році ...» (П, 8.09.2020), «В свою чергу ...» (П, 9.09.2020), «... з вимогами по охороні праці ...» (П, 11.09.2020); помилки в узгодженні роду, числа, відмінка: «...Тернопільська міська ради...» (П, 01.01.2020), «... організацій партій, яка планують ...» (П, 16.09.2020), «... з обласним комунальне підприємством ...» (П, 17.09.2020), «... Харківської область ... » (П, 2.09.2020), «... для будівництво приватних ...» (П, 7.09.2020); неправильне вживання числівника з іменником: «... 23 кубічних метра ...» (П, 3.09.2020), «...два автовокзала...» (П, 7.09.2020).

Також трапляються стилістичні помилки. Серед них - порушення чергування «у» та «в», як-от: «... хворі у інкубаційному періоді ...» (П, 1.09.2020), «...четвертою в стрибках в висоту ...» (П, 1.09.2020), «... два в світі ...» (П, 3.09.2020), «В квітні ...» (П, 4.09.2020), «...кожен в своєму...» (П, 7.09.2020), «... в зв'язку з ...» (П, 9.09.2020), «... сезони у аматорському ...» (П, 10.09.2020), «... віри в свої ...» (П, 12.09.2020), «...з отцем Василем у інстаграмі ...» (П, 23.09.2020). Нерідко порушується чергування «і» з «й», чи «та». Ось приклади таких помилок: «... громаді і кожному ...» (П, 1.09.2020), «...думати і аналізувати...» (П, 5.09.2020), «... рішення і обов'язок ...» (П, 09.09.2020), «...підтримці і допомозі ...» (П, 10.09.2020), «...можливості і сили ...» (П, 12.09.2020). Виявлено мовні помилки в словосполученнях, у яких

вживаються «із» замість «зі»: «...згідно із стандартами ...» (П, 1.09.2020), «Крім цього із сторінки ...» (П, 6.09.2020), «...разом із студентами ...» (П, 7.09.2020); «із» замість «з»: «...всіх із усією ...» (П, 7.09.2020), «... комісії із оргтехнікою ...» (П, 14.09.2020); «би» замість «б»: «...чекала би кримінальна ...» (П, 9.09.2020), «...яке би ми ...» (П, 11.09.2020), «... змогли би покинути ...» (П, 22.09.2020).

Частотними є також лексичні порушення. «Лексикологія (від д.-гр. λέξις – «слово, вираз», λόγος – «судження, вчення») – комплексна лінгвістична дисципліна, яка вивчає словниковий склад мови» [1, с. 5]. Це: «...вирішення найзлободенніших проблем ...» (П, 1.09.2020), «... у вузі ...» (П, 2.09.2020), «... буду в числі обраних ...» (П, 2.09.2020), «... поліцейські ...» (П, 2.09.2020), «... діючих депутатів ...» (П, 4.09.2020), «... похоже ...» (П, 8.09.2020), «... попередити погіршення слуху...» (П, 9.09.2020), «... масове поступлення людей в стаціонар ...» (П, 8.09.2020), «... лідируючі позиції ...» (П, 8.09.2020), «... слід відмітити ...» (П, 10.09.2020), «3 тих пір ...» (П, 10.09.2020), «Справа в тому...» (П, 11.09.2020), «... у своїй роботі задіює ...» (П, 11.09.2020), «... співставити з тим ...» (П, 11.09.2020), «Велике дякую ...» (П, 12.09.2020), «...з числа учасників ...» (П, 14.09.2020), «... прийняли участь ...» (П, 15.09.2020), «...в подальшому ...» (П, 18.09.2020).

Найменше зафіксовано пунктуаційних помилок. «Пунктуація (від латинського -, що означає крапка) - це система правил уживання на письмі розділових знаків і розділ мовознавчої науки про використання розділових знаків» [2,с.489]. Ось деякі з них: «... якщо ПЛР тест дасть підтвердження то вчитель йде на лікарняний ...» (П, 2.09.2020), «... до Шумського УЕГГ щоб ...» (П, 2.09.2020), «Фантастично але у скверах ...» (П, 7.09.2020), «Крім того я ...» (П, 8.09.2020), «Щоправда рішення ...» (П, 7.09.2020), «... горлом, мовляв у них ...» (П, 9.09.2020), «...потрібна, насамперед, ініціатива...» (П, 18.09.2020).

Варто сказати, що також виявлено помилки неправильного вживання крапки у скороченнях одиниць вимірювання, наприклад: «...по 89-90 кв м. ...» (П, 1.09.2020), «... 4,5 млн. ...» (П, 4.09.2020), «...200 мл. ...» (П, 5.09.2020), «... 15 тис доларів ...» (П, 9.09.2020).

Отже, порушення мовних норм у пресі є досить актуальною проблемою, адже багато друкованих ЗМІ, інтернет-видань місять помилки різного виду. Щоб цьому запобігати, слід наймати на роботу компетентних фахівців, адже такі культуромовні огріхи впливають на світогляд особистості та її освіченість.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ціхоцький І., Левчук О. Лексикологія сучасної української літературної мови (Практикум): навч.-метод. посіб. для студентів І курсу філологічного факультету. Львів, 2014. 258 с.
2. Караман С. О., Караман О. В., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова: навч. посіб. Київ: Літера ЛТД, 2011. 559 с.
3. Авраменко О. Було - стало: нові зміни в правописі. Київ: Даринка, 2020. 40 с.
4. Авраменко О., Блажко М. Українська мова та література: довідник. Київ: Грамота, 2019. 496 с.
5. Козачук Г. О. Українська мова: Практикум: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: Вища школа, 2008. 414 с.

*Гарасим Юлія
Науковий керівник – доц. Буда Володимир*

ТРАНСФОРМОВАНІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ У РОМАНІ М. КІДРУКА «ДОКИ СВІТЛО НЕ ЗГАСНЕ НАЗАВЖДИ»

У межах фразеологічного фонду української мови існує два процеси, які завжди врівноважують один одного: відносна усталеність компонентів фразеологізму, що не передбачає довільної заміни будь-якого з них, і варіювання та трансформації, що зумовлюють структурно-семантичні видозміни стійких словосполучень. Саме тому на початку ХХІ століття проблемою дослідження фразеологічних одиниць (ФО) стає їх трансформація у мовленні. Цю тему висвітлюють у своїх працях такі учені, як: С. П. Коновець, Т. П. Свердан, Н. Г. Скиба, Г. І. Аліюмарова, І. О. Тараба, Н. С. Хороз та інші [1, с. 204-205].